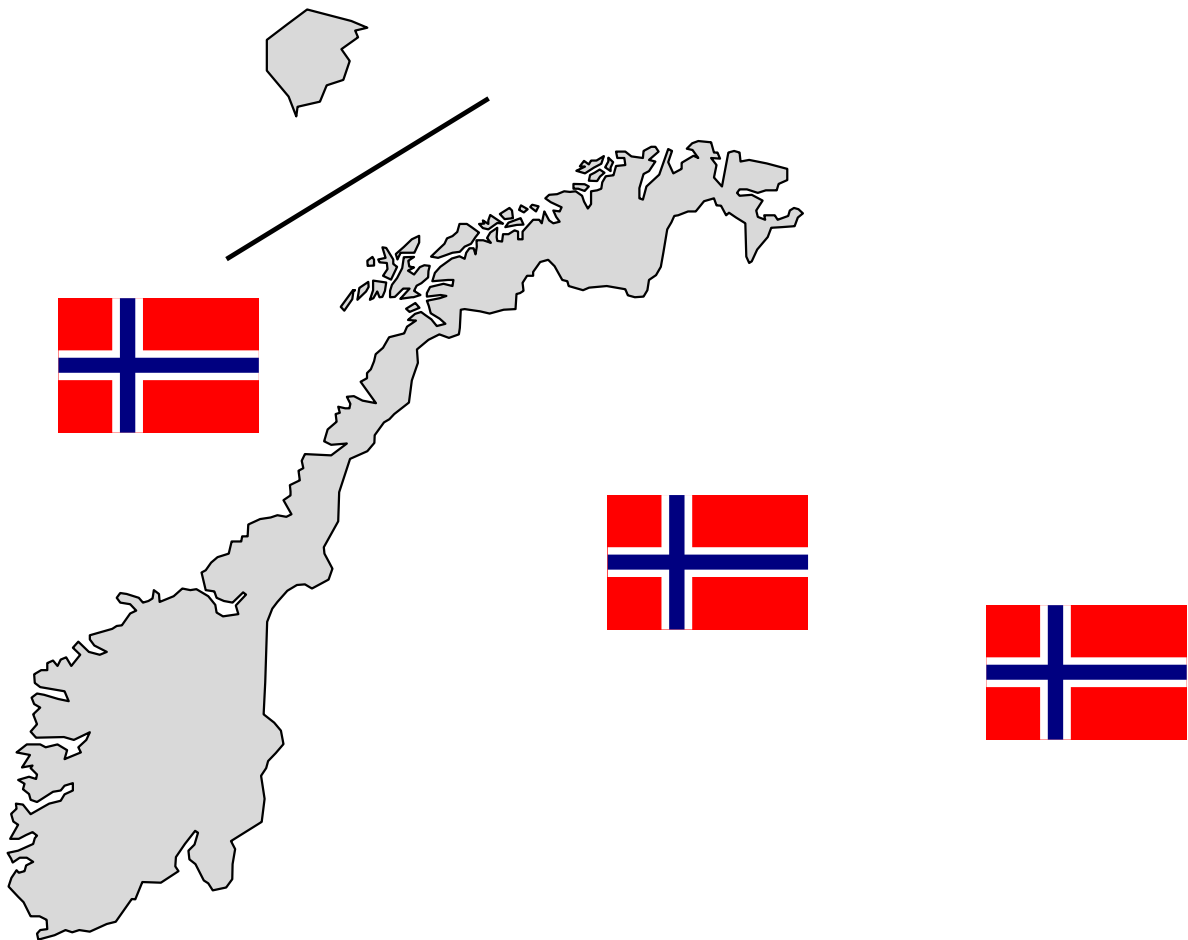
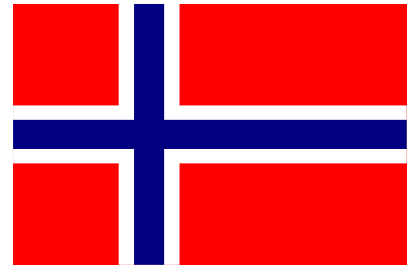
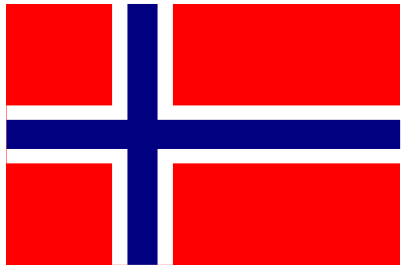

Fritt Norge!

ARBEIDSPROGRAM 6
8. MAI 1945 - 8. MAI 1995
FRIGJØRINGSJUBILEUM

4.a. Sanger til Frigjøringsjubileet læres utenat

Jeg har lært de 3 sangene utenat. Her er tekstene:

JA, VI ELSKER DETTE LANDET!

Ja, vi elsker dette landet
som det stiger frem,
furet, værbitt over vannet,
med de tusen hjem,-
elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor
og den saganatt som senker,
drømmer på vår jord,
og den saganatt som senker,
senker drømmer på vår jord.

Norske mann i hus og hytte
takkt din store Gud!
Landet ville han beskytte,
skjønt det mørkt så ut.
Alt hva fedrene har kjempet,
mødrene har grett,
har den Herre stille lempet,
så vi vant vår rett.
har den Herre stille lempet, så vi
vant, vi vant vår rett.

Ja, vi elsker dette landet
som det stiger frem,
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem.
Og som fedres kamp har hevet
det av nød til seir,
også vi, når det blir krevet,
for dets fred slå leir.

Bjørnstjerne Bjørnson

GUD SIGNE VÅRT DYRE FEDRELAND!

Gud signe vårt dyre fedreland
og lat det som hagen bløma!
Lat lysa din fred frå fjell til strand
og vetter for vårsol røma!
Lat folket som brødre samam bu,
som kristne det kan seg søma!

No er det i Noreg atter dag
med vårsol og song i skogen.
Om sædet enn gror på ymist lag,
det brydder då etter ploegen.
Så signe då Gud det gode såd,
til groren ein gong er mogen.

Elias Blix

FAGERT ER LANDET!

Fager er landet du oss gav,
Herre, vår Gud og vår Fader!
Fagert det stig av blåe hav,
soli ho sprett og ho glader,
signar vårt land frå nord til sud
såleis di åsyn lyser, Gud,
over Noreg i nåde.

Tidi ho renn som elv mot os,
fort skifter sumar med vetter.
Fader, ver alltid Noregs los
radt til dei seinaste ætter!
Herre, vår Gud, vårt Noregs Gud,
varda vårt land frå fjell til flud
lr oss å gå dine vegar.

Signa då, Gud, vårt folk og land,
signa vårt strev og vår møde,
signa kvar ærleg arbeidshand,
signa vår åker med grøde!
Gud, utan deg den vesle urt
veiknar og visnar, bleiknar bort,
ver du oss ljuset og livet!

Anders Hovden

5.a. Les hele heftet du har fått utdelt

Jeg har lest hele heftet "Fritt Norge".

2.b. Rapport fra temadagen 8. Mai

Dato: 8. mai 1995

Rapport til: Min samfunnsfagslærer Siri Botha

Fra: Leif-Atle Heen 8c

Sak: Temadag om frigjøringen 8. Mai

Først møtte vi opp i klasserommene, og deretter gikk vi bort i gymnastikksalen. Her ble det snakket litt om hva som skulle skje senere på dagen, og vi sang sangen "Gud signe vårt dyre fedreland". Da arrangementet i gymsalen var ferdig, gikk alle 8. klassene opp til Høgedal kirkegård. Vi gikk på rekke og rad, to og to. Oppe på kirkegården ble det anledning til å se på gravstøttene, men siden været var heller dårlig, besluttet man å reise derfra fortst mulig. Tilbake på skolen var alle glade for at vi kom, og alle var veldig våte. Klokkeren 11.00 var det et arrangement i lehallen. Her var det noen elever som leste dikt, og vi fikk høre en liten tale av rektor Ugland. Hovedtalen var en som hadde opplevd krigen på nært hold, og som nå var blitt hele 86 år. Vi sang også sanger under hele dette arrangementet, nemlig "Ja, vi elsker dette landet", "Fagert er landet" og "Gud signe vårt dyre fedreland". Da klokken ble tolv, begynte kirkeklokkene og ringe, og det ble avholdt 2-minutters stillhet. Arrangementet som nå foregikk i lehallen var felles for hele skolen, men da dette var slutt, gikk man igjen klassevis til sine klasserom. I klasserommene fikk alle elevene boller og brus, og dessuten leste klasseforstander opp alle diktene klassen hadde bidratt med til frigjøringsjubileet. Det ble holdt en oppsummering på samme tid, men cirka klokken 12.45 ble man permittert.

3.a. Sett opp 12 punkter om krig og fred i Arendal og Aust-Agder

- Arendal ble heldigvis aldri bombet.
- 9. april 1940 ble Arendal invadert av tyske soldater.
- Fyrene var slukket mesteparten av krigen.
- På kino kunne man fremdeles se nøytrale filmer og bilder.
- Det var faktisk hundrevis av arendalitter med i den andre verdenskrig.

- Under krigen ble 6 arendalske krigsskip senket.
- Da krigen var slutt, og alle de levende soldatene kom hjem, ble det feiret stort.
- For mange mennesker ble 8. mai ikke bare gledens dag, men også oppgjørets dag.
- Veldig mange ble nemlig fengslet på grunn av sitt medlemskap i NS, blant annet fylkesmannen.
- 17. mai 1945 var tidenes største 17. mai-feiring.
- Utover våren ble det stadig flere og flere gledelige gjensyn med de hjemvendte fangene.
- Kong Haakon kom på besøk til Arendal 30. august 1945. Dette var for de fleste den største festdagen bortsett fra 8. mai.

4.b. Dikt selv en sang om fred og frihet

Jeg har laget et dikt som jeg har kalt "Fred - en drøm eller en realitet".

Fred - en drøm eller en realitet

I natt hadde
 jeg en drøm.
 Jeg drømte
 at det var
 fred, og at
 ingen sultet.
 Og alle
 var så glade
 over freden.

5.B. Velg ut et av emnene og skriv litt fyldigere om det

Jeg har valgt å skrive mer om alle de menneskene som døde under krigen. Etter at seks år med meningsløs krig var over, var mange land og byer bombet sønder og sammen. Det nøyaktige tallet på hvor mange mennesker som ble drept eller lemlestet vil vi nok aldri få vite. Men, man regner med at cirka 55 millioner mennesker ble drept og at hele 23 millioner ble såret. Disse tallene er enorme. Aldri før hadde så mange mennesker mistet sitt liv i en krig. Derfor er det kjempe-vanskelig å få nøyaktige tall. Men de beregningene som er gjort, kan allikevel gi oss et bilde på hvor grusom 2. verdenskrig var. 23 millioner sårede er samme antall mennesker som bor i Norge, Danmark, Sverige og Finland ialt! 55 millioner drepte mennesker er det samme som dagens innbyggertall i et stort land som Italia.

Men selv om vi kan få frem et slikt bilde av krigen, er det fremdeles ufattelig vanskelig å forestille seg de fryktelig og grusomme lidelsene, smertene, redslene og pinene som fant sted under krigen. Mellom 4,8 og 6 millioner jøder var blitt henrettet. Millioner av tyske soldater var i krigsfangenskap. Minst ti millioner kinesere gikk livet tapt for, og hele 14 millioner russere ble såret. I tillegg til dette var millioner av mennesker på flukt. Millioner av mennesker hadde fått sine hjem ødelagt, millioner av mennesker lette febrilsk etter sine familier som hadde forsvunnet i løpet av krigen.

Hvis vi ser i forhold til folketallet, var det det polske folket som led de største tapene. Minst 120 000 soldater og 2,5 millioner sivile mistet livet i den andre verdenskrig. Minst 2,8 millioner polske jøder ble utryddet i Hitlers konsentrasjonsleirer.

2.a. Shetlandsgjengen på kino

På høsten 1941 kom en britisk admiral til Shetland for å se litt nærmere på en rar, halvmilitær avdeling som går under navnet "Shetlandsgjengen". Men sine vanlige norske fiskeskøyter holder avdelingen veien åpen mellom England og Norge - den bringer utstyr og agenter til hjemmefronten og tar med flyktninger tilbake. Det blir fest i messen og admiralen trives svært godt blant sjøguttene og blir overbevist om denne avdelingens utmerkete innsats. En av gjengen, Larsen, er på vei over Nordsjøen. På tilbaketuren hans kommer skøyten ut i storstorm. I dagevis sliter mannskap og flyktninger mot storm og kulde. Det går imidlertid bra.

Shetlandsgjengen feirer julen blant shetlenderne. Utover vintere og våren fortsetter trafikken til de lyse nettene uheldigvis setter en stopper for dette. Bekymringene begynner for alvor. Tyskerne er blitt mer påpasselige og får de først øye på en skøyte, har den ikke stor sjansene. Spørsmålet er om arbeidet kan fortsette, men atter drar en skøyte mot norskekysten. Ute i Nordsjøen blir skøyta angrepet av to tyske fly. Flyene peprer skøyta med kuler, men nordmennene biter fra seg og treffer begge fkyene. De tre overlevende må ro 150 mil inn til norskekysten. En mann dør underveis. De kommer til Torholmen ved Ålesund. Nå begynner tyskerne jakten på karene, det er på et hengende hår at de ikke blir tatt. En motortorpedobåt går ut for å hente karene. Dette betyr slutten på skøytekrigen --MTBene overtar.

Her ser vi kapteinløytnanten Leif Larsen i filmen Shetlandsgjengen.

3.b. Skriv litt mer fyldig om noe rundt krigen som hendte i Aust-Agder

Jeg har valgt å skrive om:

Knallhattene

Det var en ganske vanlig, kjedelig skoledag ved Arendal Gymnas i 1943. 2. gymnasielasse engelsk hadde fritime. Som vanlig var det mange av elevene som gikk og slang rundt i gatene. Noen av guttene så på utstillingen hos hattemaker Nielsen i Kirkegaten. Etter 3 år med krig var det vanskelig for kjøpmennene å skaffe varer. Det meste av det som hadde ligget på gamle lagre, og som man ikke fikk solgt mens det var fred, var etter hvert kommet tilbake til lagrene, og da ble jo også det solgt, siden det ikke var annet å få tak i.

Det eneste hattemaker Nielsen hadde å selge den dagen var noen triste, sorte "knall-hatter", og disse var da utstilt i butikkvinduet. Guttene så på hattene, og det ble litt småprat om det var noen som torde å vise seg på gatene med en sånn hatt. Guttene veddet, og snart etter kom en av guttene gående ut av butikken, med en knallhatt på hodet.

Det endte imidlertid med at alle fem kjøpte hver sin hatt, og fortsatte sin byvandring med hattene på. På veien videre kom de forbi Fotohuset. En av guttene foreslo at de burde ta et bilde av seg selv. Dette ble til det bildet vi kan se under her. Fotografereren syntes bildet var så morsomt at hans stilte det ut i vinduet sitt.

Her ser vi det berømmelige bildet av guttene med knallhattene.

Så plutselig fikk makthaverne se bildet.

Tyskerne og nazistene trodde at dette var en slags politisk demonstrasjon, noe som det egentlig ikke var fra begynnelsen. De sikret seg et eksemplar som kjøpt ble bearbeidet hos tyskerne. Det ble utstyrt med en hånlig tekst om demonstrasjon av uvettig ungdom, og under bildet sto det: "Somme kjerringer er slike". Bildet ble deretter innrykket i aviser og vist under reklamefremvisning på alle kinoene i Norge. Innrykkningsdagen i avisene ble alle knallhattene som ikke var solgt, kjøpt opp av skoleelever. Andre fant noen gamle knallhatter hjemme på loftet! Og i lang tid etterpå gikk mange av byens skolegutter rundt i knallhatter. Dette ergret makthaverne til de grader!

1.b. Intervju med en som opplevde frigjøringen

Jeg har intervjuet min egen bestefar, Godtfred Lorentzen. Han ble født 30.01.1909.

- Hva husker du best fra krigen?
- Det jeg tror jeg husker best fra krigen var de første dagene, da tyskerne var på vei mot Simonstad fra Arendal. Også ble hele Simonstad evakuert. Man skulle nemlig prøve å stoppe tyskerne, ved blant annet å hugge mange trær og legge dem i veikanten slik at tyskerne ikke skulle komme forbi. Og jeg synes at også min egen kone burde bli evakuert, og derfor spurte jeg om jeg kunne overta togbanestasjonen i Simonstad, slik at min kone kunne reise. Da jeg så ville reise tilbake noen dager senere, fikk jeg ikke lov til det, fordi jeg hadde satt meg villig til å ta over min kones arbeid.
- Når fikk dere vite at krigen nærmet seg slutten?
- Allerede på høsten 1944 fikk vi vite at krigen nærmet seg slutten, siden det var flere og flere tyskere som rykket ut.
- Kan du fortelle om hva som skjedde da krigen sluttet 8. mai?
- Her i Åmli fikk vi vite at krigen var slutt allerede 7. mai: Tyskerne hadde to rom av et reisehotell i Åmli, men på kvelden 7. mai kom de ut og spurte om jeg og kona ville komme inn og høre på London-radioen. I begynnelsen var vi litt skeptiske, men jeg gikk først inn, og på radioen hørte vi at krigen var slutt. Sendingen var på norsk og derfor skjønte vi det. Etter hvert ble det flere og flere mennesker i rommet, og på slutten var det helt stappfullt der.
- Hva skjedde i dagene etter 7. mai 1945?
- Her i Åmli skjedde det egentlig ganske lite, men Grini-fangene kom jo tilbake. Men noen av fangene måtte holdes tilbake fordi de var så svake og dårlige, og det var ikke så veldig mye mat i Norge på den tiden. Men merkelig nok ble ingen av NS-medlemmene arrestert. Her i Åmli var det bare 3 familier som var medlemmer, men det ble ikke gjort noe mot det. Allikevel holdt de seg langt i bakgrunnen.
- Tusen takk for intervjuet.